

Dövlət çevrilişinə cəhd: 1995-ci ilin mart hadisələri

Müstəqillik qazandıqdan sonra Azərbaycan xalqı ziddiyətli dövr yaşmış, çətinliklə qazanılmış müstəqilliyyin müdafiəsində mərdliklə dayanmışdır. O zaman hakimiyyətdə olan səriştəsiz, bacarıqsız qüvvələr ölkəni uçuruma doğru sürükləmişdirlər. Belə bir vəziyyətdə dövlətçiliyinin itirilməsi təhlükəsi qarşısında qalmış Azərbaycan xalqı dövlət rəhbərliyi təcrübəsinə və siyasi nüfuzu malik olan Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışını təkidlə tələb etdi.

müstəsna rol oynadı. Ulu Öndər Heydər Əliyev dünyadan bir çox aparıcı dövlətlərinin rəhbərləri, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar və işgəzar dairelərlə yüksək səviyyəli resmi görüşlər keçirərək, Azərbaycan həqiqətlərini, dövlətin mövqeyini dünyaya çatdırıb, bununla da, ölkəmizə diqqət və maraq gücləndi. Azərbaycanın siyasi-iqtisadi əlaqələri genişləndi, mühüm məqavilə və sazişlər imzalandı. Qısa bir zamanda, Ulu Öndərin müdrik siyaseti nəticəsində, ölkədə ictimaiyyəsi sabitlik yaradıldı, qanunçuluğun bərəqərər edilməsi istiqamətində ciddi addımlar atıldı.

"OMON"-ÇULARI BAĞIŞLANMAQ İMKANI YARADAN XÜSÜSİ FƏRMAN

Azərbaycan dövlətçiliyinə və müstəqilliyimizə qarşı yönəlmış dövlət çevriliş cəhdindən 30 il örür. Bir qrup xəyanətkar insan etrafına topladığı qeyri-qanuni silahlı birləşmələr vasitəsilə müstəqilliyimizə qəsd

Orduşunun bölmələri tərəfindən qiyam yarırıldı.

16-17 mart tarixində isə Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin komandiri polkovnik Rövşən Cavadovun rəhbərliyi ilə Bakıda çevriliş cəhd göstərmək istəyirlər. Hələ martın 14-də daxili işlər naziri "OMON"-un buraxılması və onun üzvlərinin 3 gün ərzində silahı təhvil verməsi barədə əmr imzaladı. Əmrə görə, silahı könüllü təhvil verənlər tövədikləri əməllərə görə cəzalandırılmayacaq və DİN sistemində müvafiq işlə təmin ediləcəklər. Bundan 2 gün sonra, yəni silahlı qarşidurma ərəfəsində Ulu Öndər Heydər Əliyev "OMON"-çuları bağışlanmaq imkanı yaradan xüsusi Fərman imzalayıb. Lakin XTPD-nin başçısı Rövşən Cavadov Xətai rayonunun o vaxtkı prokuroru, qardaşı Mahir Cavadovla birlikdə qeyri-qanuni silahlı dəstələri ilə dövlət başçısı qarşısında müəyyən şərtlər qoydular.

HAKİMİYYƏTİ ƏLƏ KEÇİRƏMƏK HƏRİSLİYİ

Onu da bildirək ki, Ümummilli Liderimiz, Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev 1995-ci il martın 15-də televiziya və radio ilə xalqa müraciətində Suret Hüseynovun, Rövşən və Mahir Cavadov qardaşlarının, onlarla həmçən radikal müxalif nümayəndələrinin dövlət çevriliş cəhdini pisləyərək, qeyri-qanuni silahlı qruplaşmalarla qanunsuz əməllərindən əl çəkmələri barədə dəfələrle xəbərdarlıq etmişdi, onları efv edəcəyini bildirmişdi. Hətta Cavadov qardaşlarının atası Bəxtiyar Cavadovla da səhəbət aparmış, ona oğlanlarını vətəndaş mühərbi və silahlı qarşidurma yaratmaqdan çəkindirməyi tövsiyə etmişdi.

Dövlət çevrilişinə cəhd edən qeyri-qanuni silahlı birləşmələrin rəhbəri Rövşən Cavadov və onun etrafı hakimiyyəti silah gücünə, qeyri-konstitusion yolla ələ keçirməkde tam israrlı idi. Onlar ağsaqqalları, ziyalıları, hətta yaşı atalarını da dini mədənilər. R.Cavadovun böyük iddiası vardı: dövlət başçısı olmaq. Cəmiyyətdə dövlət çevrilişinə cəhd göstərənlərə qarşı şiddetli nifrət yaranmışdı. Xalq kütütləri bütün bu hoqqa-bazlıqlara, xəyanətkar və cinayətkar əməllərə son qoyulmasını tələb edirdi. R.Cavadovun adamlarının, eyni zamanda, proseslərdən faydalananmaq arzusuna düşən dağlıcı müxalif partiyalarının nümayəndələrinin xalq arasında apardığı təbliğat işləri isə, heç bir nəticə vermirdi.

Öksinə, belələri ictimaiyyətin qınağına tuş gəlir və ağır ifadələrlə təhqir olunmaqdand belə yan keçə bilmirdilər.

Onların hakimiyyət hərisliyi nəticəsində, qardaş qanı töküldü. Cavadov qardaşlarının hakimiyyəti qeyri - konstitusion yolla ələ keçirmək cəhdleri 22 hərbçi, 7 mülki şəxs, 1 polis və 8 XTPD əməkdaşının ölümüne səbəb olmuşdu. Hadisə nəticəsində, 105 nəfər yaralanmışdı. XTPD rəhbəri Rövşən Cavadov isə aldığı gülə yarasından DİN-in hospitalında vəfat etmişdi.

MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN DÖVLƏTÇİLİYİ BİR DAHA SINAQDAN ÇIXDI

Ulu Öndərin hakimiyyətə qayıdışı ilə ölkədə yaranmış son dərəcə gərgin vəziyyət qısa bir zaman məsafəsində normallaşdırıldı, sağlam qüvvələrin köməyi ilə qardaş qırğınından, Azərbaycan dövlətinin parçalanmasına qarşısını aldı. Cəmiyyət həyatının bütün sahələrində yeni münasibətlərə yol açmaq, islahatların əsaslarını yaratmaq üçün tədbirlər həyata keçirilməyə başlanıldı.

1994-cü ilin sentyabrında "Əsrin müqaviləsi" imzalandıqdan sonra ölkəmizin dünya miqyasındaki nüfuzu daha da artdı. Azərbaycan üçün həyati əhəmiyyəti olan bu müqavilə həm respublikanın daxilində sabitliyin bərəqərər olunmasında, həm də xarici siyasetdə uğurların əldə edilməsində

etməyə cəhd göstərmişdi. Ölkədə yaradılmış ciddi nizam-intizama tabe olmaq istəməyən dağlıcı qüvvələr Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə getdikcə artan nüfuzundan təşvişə düşərək, xarici himayədarlarının təhribi ilə dövlət çevrilişinə cəhd etmişdilər.

Azərbaycanda dövlət çevrilişinə cəhd mart hadisəleri 1995-ci ilin mart ayının 12-dən 13-ne keçən gecə ölkənin ən ucqar nöqtəsində - Qazaxda və Ağstafada başladı. Həmin gün "OMON"-un Ağstafa və Qazax rayonunda yerləşən bölməsi tərəfindən dövlət idarələrinə silahlı hücum təşkil edildi. Hər iki rayonda dövlət əleyhine faktiki qiyam baş verdi. Lakin mart ayının 15-də Azərbaycan

Belə ağır zamanda Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev vətəndaş qarşidurmasına səbəb ola biləcək hadisənin qarşısını aldı və ölkədə davam edən hakimiyyət böhranına, anarxiya və özbaşinalığa son qoydu. Həmin hadisələr, bir daha gösterdi ki, Azərbaycan xalqı və onun ordusu ölkə daxilində qarşidurma yaratmaq istəyənlər dəstekləmir və onları müdafiə etmir.

Törədilən dövlət cinayətləri Azərbaycana müəyyən zərbələr vurşa da, qan tökülsə də, müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyini bir daha sinaqdan çıxardı. Onun möhkəm, qüdrətli olduğunu göstərdi, qanunsuz zor işlətməyin menaslılığını sübut etdi. Bütün bunlar xalqın müdrikliyinin, milli həm-rəyinin, inamının, dövlətçiliyə hörmət və ehtiramının güclü olduğunu, Azərbaycan Respublikasının demokratik əsaslarının möhkəmləyini, konstitusiya və qanunlardan kənar fəaliyyətin yolverilməzliyini nümayiş etdirdi.

MART HADİSƏLƏRİNİNDƏN ÖTƏN 30 İL

Bu hadisələrdən keçən 30 ilde Azərbaycan müstəqil dövlət kimi daha da inkişaf etdi, əlaqələri genişləndi və mövqeləri möhkəmləndi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlət idarəciliyindəki zəngin təcrübəsi, xalqına, Vətəninə, milletinə olan sonsuz məhəbət, qətiyyəti və əzəqəörenliyi sayesində Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitlik qorunub-saxlanıldı. Bu gün ölkəmiz Cənubi Qafqaz regionun lider dövlətinə və güc mərkəzinə çevrilib.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasetini uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müdrik və əzəqərən siyaseti müstəqil ölkəmizi inamla gələcəyə doğru aparır, dövlətimiz durmadan yüksəlir, inkişaf edir və yeni uğurlar qazanır. Dövlət başçısının uğurlu daxili və xarici siyaseti, müasir yanaşmalar, məqsədönlü islahatlar programı ölkəmizin bütün sahələrində yeni nailiyyətlərin qazanılmasına səbəb olub. Dövlət başçısının həyata keçirdiyi güclü ordu strategiyasının məntiqi nəticəsi olaraq, Azərbaycan Ordusu hərb tarixində yeni səhifə olan 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın gücünü dünyaya göstərə bildi. Müzəffər Ali Baş Komandanın əmrinə əsasən, ordumuz döyüş meydanında müharibə qanunlarına eməl etməklə, hərb tarixinə yeni səhifə yazdı.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin gələcəyə xidmet edən strategiyası sayəsində regionun beynəlxalq statusu dəyişmiş və region ölkələrinin inkişafı üçün yeni imkanlar açılmışdır. Munaqışının həlli regionun təhlükəsizliyi və kəmərsiyyət cəlbediciliyi baxımından strateji əhəmiyyətə malikdir. Qələbə nəticəsində işğaldan azad edilmiş ərazilərin ölkənin ümumi iqtisadiyyatına reinteqrasiyası, yeni beynəlxalq və regional nəqliyyat-logistika dəhlizlərinin imkanlarından faydalanaq Azərbaycanın inkişafına böyük təkan verəcəkdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI